

X,Y VE Z KUŞAKLARININ EVLİLİK ALGISI THE PERCEPTION OF MARRIAGE OF GENERATIONS X, Y, AND Z

Özden GÜNEŞ¹

Mahmoud ELKURDI²

ÖZET

Evlilik kurumuna yönelik algının kuşaklar açısından bir değerlendirmesinin yapıldığı bu çalışmada: araştırmanın temel amacı, X, Y ve Z kuşaklarının evlilik Algısı belirlemek, bununla birlikte Kuşaklarının Evlilik algılarının çeşitli demografik değişkenlere göre farklılığını ortaya koymaktır. Araştırmada nicel veriler ve nitel veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu; X, Y ve Z kuşakların Türkiye'de yaşayanlar arasından seçilerek Şubat - Mayıs 2020 tarihleri arasında 230 kişiyle oluşturulmuştur. Covid- 19 Pandemisi nedeni ile internet yolu ile katılımcılara dağıtılmıştır. 230 kişiye ulaşılan çalışmadan elde edilen veriler SPSS paket programı ile işlenmiş ve yorumlanmıştır. Kuşaklar arası fark olmak üzere katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve teknolojik alışkanlıklarındaki farkların evlilik algısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre X kuşağı olarak tabir edilen 1961-1981 arasında doğan kişilerin evlilik algısının, 1981-1996 arası doğan Y kuşağına ve 1996' dan sonra dünyaya gelen Z kuşağına göre yüksek olduğu görülmüştür. Evlilik algısının net bir farklılık gösterdiği bir diğer nokta ise cinsiyettir. Buna göre kadınların evlilik algısı erkeklere göre belirgin derecede düşüktür. Araştırma bulgularına göre gelir durumu, eğitim seviyesi ve yaşanan yerin evlilik ve aile algısına etki etmediği görülmüştür. İnternet, sosyal medya, cep telefonu ve oyun oynama gibi etmenlerin ise evlilik algısına herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak elde edilen bulgulara göre sosyal hizmet bakış açısından evliliğe olumsuz bakan bireylerin evliliğe yönelik algı ve düşüncelerini değiştirme ve uygun zamanda onları evlenmeye teşvik etme gibi çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Evlilik, Kuşak, Algı, X, Y, Z Kuşağı, Sosyal Hizmet.

1. GİRİŞ

1980'li yıllardan itibaren uygulanan neo- liberal politikalar neticesinde ortaya çıkan küreselleşmenin sebep olduğu toplumsal yapıdaki değişiklikten en çok etkilenen kurum olan ailenin, gün geçtikçe toplumdaki öneminin azaldığı ve sosyal yapıda meydana gelen bu değişikliklerin birçok noktada farklı sosyal sorunlara neden olduğu düşünülmektedir. Söz konusu problemin çözümünde öncelikli olarak toplumun aile kurumuna olan algısındaki düşüşe neden olan etmenlerin araştırılması gerekmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Mail: ozdengunes@sakarya.edu.tr, SAKARYA/Türkiye, ORCID: 0000-0002-0386-5347

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Hizmet Bölümü, aymanmahmoud824@gmail.com, Sakarya / Türkiye

ORCID: 0000-0003-4135-043X

Araştırmalar ve çalışmalar, evlilik yapmanın psikolojik ve sosyal bir hazırlık gerektirdiğini ve iki taraf arasında evlilik hayatının kalitesinin sürekliliğini sağlamak için karı kocanın her ikisinin işbirliği yapmasını ve uyum sağlamasını sağlayan bir değerler, beceriler ve özellikler bütününe sahip olmasını gerektirdiğine işaret etmektedir. Genel tanımı itibarı ile toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen aile, insan gelişimi ve psiko-sosyal yaşantısı için temel bir kurum niteliğini taşımaktadır. Aile hayatının başlangıcını ise evlilik, aile kurumunun temel öğelerini de eşler oluşturmaktadır (Çelik, 2015). Evlilik kavramı ve tanımı kültürden kültüre değişmekle birlikte evrensel yönleri de vardır. Sosyolojik olarak incelendiğinde, her toplumda, farklı şekillerde bile bir evlilik fenomeni olduğu görülmektedir (Kammeyer, 1987). Farklı toplumlarda değişik yapılar gösterebilen; ancak genel olarak kadın ve erkek arasında gerçekleşen, çiftlerin rahatça cinsellik yaşamasına olanak sağlayan, ekonomik iş birliği yapılan ve yasal olarak çocuğun doğduğu ve büyütüldüğü bir birleşim olarak adlandırılır (Strong et al., 2011).

Evlilik olgusunu tanımayıp açıkladıktan, bu konuda daha önce yapılan araştırma ve çalışmaları inceledikten sonra şöyle ifade edilebilir ki evlilik algısının kavramı; her kuşağın kadın veya erkek evlilik hakkında düşündüğü olumlu veya olumsuz düşüncelerden, beklentiler, arzular ve duygulardan ibarettir. Güncel TÜİK (2020) evlenme ve boşanma istatistikleri incelendiğinde (2019- 2020) yılda Türkiye'deki, Evlenen çiftlerin sayısı 2019 yılında 542 bin 314 iken 2020 yılında %10,1 azalarak 487 bin 270 oldu. Bin nüfus başına düşen evlenme sayısını ifade eden kaba evlenme hızı 2020 yılında binde 5,84 olarak gerçekleşti. Boşanan çiftlerin sayısı 2019 yılında 156 bin 587 iken 2020 yılında %13,8 azalarak 135 bin 22 oldu. Bin nüfus başına düşen boşanma sayısını ifade eden kaba boşanma hızı 2020 yılında binde 1,62 olarak gerçekleşti. İstatistiklere baktığımızda 2019 yılında evlenenlerin sayısının 2020 yılındaki evlenenlerden fazla olduğu görülmüştür. Bu olumsuz bir gösterge olup evli çiftlerin yüzdesinde değişiklik ve belirgin bir azalma olduğunu göstermektedir. Bunun sebebi, bireylerin yaşam, ekonomik ve 2020 yılının başlarında ortaya çıkan Korona virüsünün koşullarındaki değişiklikten kaynaklanabilir. Bu sebepler, evlilik algısı, arzularına ve evlenmek üzere olan birçok kişinin evliliğini ertelemesine de yansımıştır. Öte yandan boşanma konusunda olumlu rakamlar olduğu görülmüştür. Şöyle ki rakamlar 2020 yılında 2019 yılına göre boşanmış kadın sayısında bir azalma olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmanın temel amaçları X, Y ve Z kuşakları açısından, evlilik kurumunda meydana gelen değişimleri, evliliğe karşı olan algı ve tutumlardaki değişimleri incelemek, kuşaklar arası farklılık olup olmadığını araştırmak ve olası farklılıkların kaynaklandığı nedenleri ortaya koymaktır. Bu amaçlar doğrultusunda elde edilen bulguların ve araştırma sonuçlarının aile ve evlilik yönelik araştırmalar yapanlara birçok yarar sağlayacağı öngörülmektedir.

Araştırmanın ilerleyen aşamalarında; kuşak tanımı, X, Y ve Z kuşakların tanımı ve özelliklerine yönelik kavramsal açıklamalara ve evlilik kavramının kuşaklar arası ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Bu kısmın ardından, araştırmanın nasıl tasarlandığı ve verilerin nasıl analiz edildiğine yönelik detaylı açıklamalarda bulunulmuştur. Daha sonraki kısımda, araştırmanın bulguları ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın son kısmında ise elde edilen bulgular tartışılmış, araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda sosyal hizmet bakış açısından araştırmanın konusu ile ilgili öneriler getirilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kuşağın Tanımı

Kuşak olgusu temel olarak yaş kavramına dayanır. Kuşak kavramı; Onları doğan, büyüyen ve belirli zaman aralıklarında yaşayan, o dönemdeki olaylardan etkilenen, ortak özellikler ve perspektifler üstlenen insan grupları olarak tanımlamak mümkündür (Zemke ve ark., 2000). Kuşak kavramı, aynı nesildeki bireylerin benzer özelliklerine veya ortak özelliklerine sahip bir grup insanı ifade eder, çünkü bir nesli başka bir nesillerden ayıran ortak özellikler ve deneyimleri vardır. Kuşaklar arasında sadece yaş farkı değil, değerler ve algılamalar farkı da bulunmaktadır. Bu çalışmada X,Y ve Z kuşaklarına odaklanmaktadır.

2.1.2. X,Y ve Z Kuşaklarının Tanımı ve Özellikleri

X kuşağı 1961-1981 yılları arasında doğan kuşak olarak tanımlanmaktadır (Howe ve Strauss, 2007, Parry ve Urwin, 2011, akt. Latif ve Serbest, 2014) . **X kuşağı doğanlar, benzer özelliklere**, değerlere, inançlara, istek ve arzulara sahip, aynı ekonomik, politik ve sosyal olayları yaşamış bireylerden oluşan topluluk olarak tanımlanmaktadır. X kuşağının kapsadığı dönem petrol krizleri ve diğer ekonomik çalkantılarla geçmiştir. Bu nedenle X kuşağı daha kanaatkâr, çalışkan, işine bağlı, gerçekçi ve rekabetçi bir kişiliğe sahiptir (Kuyucu, 2014, akt. Kanbur ve Şen,2017).

Y kuşağı 1981 ile 1995 yılları arasında doğanları kapsamaktadır (Mücevher ve Erdem, 2018). Bu kuşak aynı zamanda internet kuşağı, millennial, echo-boomers ve next generation olarak da anılmaktadır (Akdemir vd., 2013, Broadbidge, Maxwell ve Ogden, 2007). Her şeyi sorgulayan bir yapıda olmaları sebebiyle Y kuşağına “WHY” kuşağı denmektedir ve kısaca “Y” diye yazılmıştır (Kuru, 2014, Mücevher, 2010, akt. Akten, 2016).Y kuşağı ise teknoloji ile iç içe büyüyen, teknolojiyi vazgeçilmez bir unsur olarak gören ve yeniliklerin takipçisi olan bir kuşaktır. **Temel özellikleri** özgürlüklerine düşkün, teknolojiye bağımlı, sabırsız, eş zamanlı olarak birçok işi bir arada yürütebilen bireyler olmalarıdır. Bunun yanında rahatı ve eğlenceyi seven, benmerkezci, girişimci, sorgulamadan inanmayan, hırslı ve değişime açık bir kuşaktır (Sungur ve ark., 2017).

Z kuşağı Bazı araştırmacılar tarafından 1996 yılında ve sonrasında doğanları kapsayan bir kuşak olarak tanımlanmaktadır (Mücevher, 2010, akt. Akten,2016) aynı zamanda “Kristal nesil” olarak adlandırılmaktadır. Oldukça hırslı olan ve materyalist düşüncelerle hareket eden Z kuşağı, önceki kuşaklara kıyasla bilgiyi daha çabuk yorumlayabilmektedir. Çünkü diğer kuşaklara göre hızı daha çok seven ve daha hızlı yaşayan Z kuşağı, internetsiz bir dünya düşünmemektedir (Çetin ve Karalar, 2016).

Bu bölümde, “kuşak” ile neyin kastedildiği açıklanmış ve tanımlanmış, her neslin tanım olarak tam olarak ne olduğu, kuşakları ve her neslin özellikleri tespit edilmiştir. Araştırmacılara göre, her kuşağın özelliklerinde farklılıklar vardır. Kuşakların özelliklerindeki bu farklılık, onların evlilik algılarına açıkça yansımaktadır. Bu farklılıklar, ekonomik, sosyal, teknolojik ve genel olarak neslin büyüdüğü koşullar dâhil olmak üzere çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bu araştırmada her kuşağın evlilik algısı, ayrı ayrı ele alınmıştır. Kuşağın içinde doğduğu

ekonomik, sosyal, teknolojik ve diğer koşullar elbette onların evlilik algısına olumlu ya da olumsuz olarak yansımış ve bunu etkilemiştir.

2.2. İlgili Çalışmalar

Evlilik kavramının kuşaklar arası incelenmesi, gelişmiş ya da gelişmekte olan tüm dünya ülkelerinin en önemli ilgi alanlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu amaçla, araştırmacılar evlilik konusunu incelemeye büyük bir ilgi duymuşlardır. Bu bağlamda Türkiye içinde ve dışında konuyu ele alan bir takım çalışmalara ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan en önemlileri şunlardır: İlki Pınar (2008) , üniversite gençlerinin evliliğe bakış açılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde öğrencilerin evliliğe ilişkin bakış açılarının olumlu olduğu görülmüştür.

İkincisi Toit (2009), “21. Yüzyılda Evlilik: Üniversite Öğrencilerinin Tutumları ve Algıları” başlıklı çalışmadır. Çalışma, Güney Afrikalı üniversite öğrencileri arasında evlilik algısının olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Üçüncüsü Bin El-Seyyah (2012), Cezayir’de yüksek lisans öğrencilerinin hayat arkadaşı seçme konusundaki algılarının neler olduğunu araştırmayı amaçlayan çalışmadır. Araştırmada, bireylerin eğitim düzeyinin evlilik için hayat arkadaşı seçme sürecinde önemli bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Dördüncüsü Günay ve Bener (2013) bu araştırma, gençlerin evliliğe ve aile hayatına yönelik tutumlarının değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin evliliğe ve aile hayatına karşı duyarlı ve olumlu bir bakış açısına sahip olduklarını, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha geleneksel bir bakış açısına sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Bir diğer çalışma ise El-Nuri (2015) Suudi toplumunda evlenmek üzere olan gençlerin aile hayatına yönelik tutumları başlıklı bir çalışmadır). Araştırma sonucunda, evlenmeye yönelen kişilerin aile yaşamına yönelik girmek konusundaki isteklerinin orta düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Bir diğer çalışma ise Sungur ve İspaha(2017) Bu çalışmada evlilik tutumuyla ilgili değişimleri incelemek için X ve Y kuşaklarının romantizm, eş seçme ve evlilik tutumlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırma örneğinde evliliğe yönelik kuşaklar arasında evlilik tutumunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiş, araştırmanın en önemli sonuçlarından biridir. Bir diğer çalışma ise Bin Nace (2018) “Cezayir Toplumunda Boşanmanın Yetişkin Kadın Mağdurları Örneği Arasındaki Evlilik Algıları” isimli çalışmadır. Bu çalışmada yetişkin boşanmışların evlilikle ilgili olumsuz algıları olup olmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma örneğinde evliliğe yönelik olumsuz algıların bulunmayışı, araştırmanın en önemli sonuçlarından biridir. Son ilgili çalışma Gürses (2021) Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin evlilik algısını objektif bir şekilde ölçmek amaçlanmıştır. Cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan, ailenin gelir düzeyi, evlenme isteği ve ailede yaşanan sert tartışma ve kavgaların sıklığı değişkenlerine göre üniversite öğrencilerinin evlilik algısının anlamlı olarak farklı olduğu belirlenmiştir. Romantik ilişki durumu, anne-baba birliktelik durumu, annenin ve babanın eğitim düzeyi ile ailede yaşanan fiziksel şiddet durumu değişkenlerine göre ise üniversite öğrencilerinin evlilik algısının anlamlı olarak farklı olmadığı görülmüştür.

Daha önce yapılan çalışmalara baktığımızda kuşaklararası evlilik, evliliğe yönelik tutumlar ve evlilik algısı konularında yapılan araştırmaların çoğunun sonucunun olumlu olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar hem teorik hem de pratik açıdan bu araştırmanın hazırlanmasına katkı sağlamıştır. Teorik olarak bu çalışmada, nesiller arası evlilik algısı konusunu ele alarak ve bir evlilik algısı ölçeği hazırlarken teorik çerçevede önceki çalışmalardan yararlanılmıştır. Uygulamalı olarak ise çalışmada araştırma yönteminin tanımlanmasında, araştırma sonuçlarının analiz edilmesinde ve yorumlama konusunda uygun istatistiksel yöntemlerin seçilmesinde önceki çalışmalardan yararlanılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın problemi

Evliliğe yönelik erkek ve kadın kuşaklara yönelik algıları ölçmek için, evlilik için algı ölçütleri oluşturmadaki son eğilimleri dikkate alan bir aracın bulunmamasıdır. Araştırmacılar, bu sorunlara çözüm geliştirmek için kuşaklara bu ölçütü uygulamak ve kuşakların evliliğe karşı algılarını ölçmek için net bir ölçüt bulmaya çalışmışlardır. Bu çalışmada X, Y ve Z Kuşaklarının Evlilik Algısı belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Araştırma modeli

Veri toplama yöntemi olarak da anket yöntemi seçilmiş, anket formları X, Y ve Z kuşakların Türkiye'de yaşayanlar tarafından yaptırılmış olup "Google Drive" aracılığıyla yarı yapılandırılmış tekniği kullanılmıştır. Anket 230 kişi tarafından doldurulmuştur.

3.3. Evren ve örneklem

Araştırmanın evren-örnekleme X, Y ve Z kuşakların Türkiye'de yaşayanlar arasından seçilerek Şubat - Mayıs 2020 tarihleri arasında 230 kişiyle oluşturulmuştur.

3.4. Veri toplama araçları (araştırma teknikleri)

Araştırmada nicel veriler ve nitel veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmada nicel veriler ve nitel veriler olarak "Google Drive" aracılığıyla yarı yapılandırılmış tekniği kullanılmıştır.

3.5. Veri toplama ve işleme süreci

Yukarıda sözü edilen çalışmada, veri toplama ve işleme süreci; Şubat - Mayıs 2020 tarihleri arası ve veri toplama X, Y ve Z kuşakların Türkiye'de yaşayanlar arasından seçilen 230 kişiden oluşmuştur.

3.6. Veri analizi ve yorumlama (istatistik teknikleri)

Bu araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Formdan elde edilen veriler SPSS paket programına girilmiş ve her bir alt başlık için elde edilen veriler ortalama, tekrar ve yüzde tablolarına dönüştürülüp betimsel biçimde sunulmuştur.

4. BULGU ve TARTIŞMALAR

4.1. Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan 230 katılımcının 155' i kadın, 75' i erkektir. X kuşağı mensuplarının sayısı 51, Y kuşağı mensuplarının sayısı 124 ve Z kuşağı mensuplarının sayısı ise 55' tir. Toplam 33 farklı şehirden katılımcıların olduğu ankete en yoğun ilgi Kastamonu, İstanbul ve Ankara illerinde yaşayanlar tarafından gösterilmiştir.

4.2. Evlilik Algısı Ölçeği Kuşaklar Arası İlişkin Bulgular

Tablo 1: Evlilik Algısı Ölçeği Kuşaklar Arası ANOVA Testi Sonuçları Testi Sonuçları

	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
Z Kuşağı	55	50,4000	13,89857
Y Kuşağı	124	55,4435	14,87471
X Kuşağı	51	57,2157	13,02968
Toplam	230	54,6304	14,40851

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmanın temel amacı olan X, Y ve Z kuşaklarının evlilik algısı arasındaki farka, yapılan Anova testi ile bakıldığında, Z kuşağının evlilik algısında belirgin bir düşüklük olduğu, en yüksek puanı ise X kuşağının aldığı görülmüştür. Değişen toplum yapısı ile birlikte aile ve evlilik algısının sistematik bir şekilde zamanla düşmesi, tezin ana hipotezini doğrulamıştır. Araştırmanın bundan sonraki kısımlarında daha spesifik farklara değinilecektir. (**P= 0,033**)

4.3. Evlilik Algısı Ölçeği Cinsiyete Göre

Tablo 2: Evlilik Algısı Ölçeği Cinsiyete Göre Evlilik Algısı İlişkin Bulgular

	Cinsiyetiniz?	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
Evlilik Algısı Ölçeği	Kadın	155	50,3806	12,08910
	Erkek	75	63,4133	14,90972

Tablo 2 incelendiğinde, kadınların evlilik algısının erkeklerin evlilik algısına göre belirgin derecede düşük olduğu görülmüştür. Bu fark araştırmanın diğer tablolarında da zaman zaman kendini hissettirecektir. Örneğin anne egemen ailelerde evlilik algısının baba egemen ailelere göre çok daha düşük oranda olduğu görülmüştür. Bu hususun ataerkil toplumlarda ya da ataerkil düşünce yapısına sahip bireylerde evlilik ve aile algısının daha yüksek seviyede olmasından ileri geleceği düşünülmektedir. (**P= 0.000**)

4.3. Evlilik Algısı Ölçeği Gelir Durumuna Göre

Tablo 3: Evlilik Algısı Ölçeği Gelir Durumuna Göre İlişkin Bulgular

	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
0-2500	15	58,4667	16,36576
2501-5000	84	55,6071	14,70269
5001-7500	34	57,4118	15,08786
7501-10000	76	52,1974	13,48384
10000+	21	52,2857	13,36467
Total	230	54,6304	14,40851

Tablo 3 **incelendiğinde**, her ne kadar gelir durumu ile evlilik algısı puanı arasında anlamlı bir fark bulunmasa da 7500 TL ve üzerinde geliri bulunan ailelerdeki kişilerin evlilik algısında belirgin bir düşüş görülmektedir. (**P= 0,246**)

4.4. Evlilik Algısı Ölçeği Eğitim Durumuna Göre

Tablo 4: Evlilik Algısı Ölçeği Eğitim Durumuna Göre İlişkin Bulgular

	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
Okur- yazar değil	1	58,0000	.
Okur- yazar ama diploma yok	1	37,0000	.
İlkokul mezunu	3	48,6667	11,59023
Ortaokul/İlköğretim mezunu	3	67,3333	10,26320
Lise ve dengi okul mezunu	41	53,7805	13,73956
Üniversite mezunu	155	55,8645	14,42989
Yüksek Lisans veya Doktora Mezunu	26	48,3846	14,49435
Total	230	54,6304	14,40851

Tablo 4 **incelendiğinde**, İstatistiksel olarak eğitim durumu ve evlilik algısı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu hususta grupların sayılarının dengesiz olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. (**P= 0,101**)

4.5. Evlilik Algısı Ölçeği Aile Tipiye Göre

Tablo 5: Evlilik Algısı Ölçeği Aile Tipiye Göre İlişkin Bulgular

	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
Çekirdek aile (anne-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan aile).	199	54,2412	14,44153
Geniş aile (birden fazla ailenin birlikte yaşadığı aile)	21	61,1429	13,05100
Parçalanmış aile (ölüm, boşanma ve ayrı yaşama nedeniyle ebeveynlerin bir arada olmayan aile).	10	48,7000	13,19975
Total	230	54,6304	14,40851

Tablo 5 incelendiğinde en yüksek evlilik algısı geniş aile mensupları arasında görülürken, parçalanmış aile mensuplarının puanlarında belirgin bir düşüş mevcuttur. Bu hususu parçalanmış aileye sahip olan kişilerin aile kurumuna olan güven kaybına bağlayabiliriz. (**P=0,046**)

4.6. Evlilik Algısı Ölçeği Ailenizde Kimin Sözü Geçere Göre

Tablo 6: Evlilik Algısı Ölçeği Ailenizde Kimin Sözü Geçere Göre İlişkin Bulgular

	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
Baba	64	60,7656	14,88447
Anne	21	48,5238	12,55237
Aile Büyükleri	4	62,2500	19,25920
Anne Baba Birlikte	82	53,5976	12,57654
Tüm Aile Hep Birlikte	59	51,0678	14,53161
Total	230	54,6304	14,40851

Tablo 6 incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan bir diğer husus tabloda görüleceği gibi aile kararlarında etken otoritenin kim olduğudur. Evde babanın ve aile büyüklerinin sözü geçen yani ataerkil yapıya sahip ailelerde yaşayan katılımcıların evlilik algı puanının diğer katılımcılara göre belirgin derecede yüksek olduğu görülmektedir. Bu husus geleneksel toplumun evlilik algısının daha yüksek seviyede olduğunu kanıtlar niteliktedir. (**P=0,000**)

4.7. Evlilik Algısı Ölçeği Medeni Duruma Göre

Tablo 7: Evlilik Algısı Ölçeği Medeni Duruma Göre İlişkin Bulgular

	Sayı	Ortalama Puan	Standart Sapma
Evli, birlikte yaşıyor	114	55,8860	12,98110
Boşanmış ya da ayrı yaşıyor	5	36,8000	8,34865
Eşi vefat etmiş	1	58,0000	.
Bekâr	98	53,5306	14,87141
Sözlü/Nişanlı	12	58,8333	20,57727
Total	230	54,6304	14,40851

Tablo 7 incelendiğinde, tıpkı aile tipi tablosunda olduğu gibi, kaybedilen aile bütünlüğünün evlilik algısında önemli düşüklüklere sebep olduğu görülmektedir. Bu durumda boşanmış ya da ayrı yaşayan kişiler, aile tipi tablosundaki parçalanmış aileye sahip olan kişilerden daha da düşük bir puan (36,80) ortaya koymaktadır. Tablodan görüleceği üzere en yüksek evlilik algısı puanını evli henüz başlamamış sözlü/ nişanlılar ve evliliği planlanandan erken sona eren eşi vefat etmişler oluşturmaktadır. Bu noktada evlilikten beklenen doyuma ulaşamayan kişilerde evlilik algısının yüksek seviyede seyrettiğini söyleyebiliriz. Evli olanların puanında ise bir miktar düşüş bulunmaktadır. (**P= 0,036**)

Tablo 8: Aileniz Sizin Ne Kadar Önemlidir? Soruna Göre İlişkin Bulgular

	Aileniz sizin için ne kadar önemlidir?				Total
	Hiç önemi yok	Pek önemli değil	Biraz önemli	Çok önemli	
Z Kuşağı	0 0,0%	1 1,8%	6 10,9%	48 87,3%	55 100%
Y Kuşağı	1 0,8%	0 0,0%	5 4,0%	118 95,2%	124 100%
X Kuşağı	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	51 100%	51 100%
Total	1 0,4%	1 0,4%	11 4,8%	217 94,3%	230 100%

Tablo 8 incelendiğinde, aileniz sizin için ne kadar önemlidir sorunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamış olup tüm kuşaklar ailesini çok önemli görmektedir. Bu noktada dikkate değer tek husus Z ve Y kuşaklarında oransal olarak çok önemli cevabının azalmakta olduğudur. (**P= 0,076**)

Tablo 9: Evlendiğinizde Kendi Ailenizden Farklı Olmasını İsteddiğiniz En Önemli Konu Ne Olurdu? Soruna Göre İlişkin Bulgular

		Evlendiğinizde kendi ailenizden farklı olmasını istediğiniz en önemli konu ne olurdu?					Total
		Eşler arası sağlıklı iletişim	Çocuklarla sağlıklı ilişkiler	Çocuk eğitimi-terbiyesi	Aile içinde eşit görev ve rol paylaşımı	Diğer	
Kuşaklar	Z Kuşağı	22 40,0%	3 5,5%	0 0,0%	24 43,6%	6 10,9%	55 100,0%
	Y Kuşağı	69 55,6%	12 9,7%	11 8,9%	28 22,6%	4 3,2%	124 100,0%
	X Kuşağı	27 52,9%	7 13,7%	2 3,9%	14 27,5%	1 2,0%	51 100,0%
Total		118 51,3%	22 9,6%	13 5,7%	66 28,7%	11 4,8%	230 100,0%

Tablo 9 incelendiğinde, verilen yanıtlar incelendiğinde öncelikli olarak katılımcıların %51' inin ailesinde eşler arası sağlıklı bir iletişim bulunmadığı ve kendi evliliklerinde böyle bir ortamın yaşanmasını istemedikleri görülmektedir. Bu oranın Z kuşağı mensupları arasında anlamlı derecede düşük seyretmesi; ebeveynleri olan Y kuşağı mensuplarının iletişim sorunun, X kuşağındakilere oranla daha düşük seviyede seyrettiğini düşündürmektedir. Araştırma konusu dışında olsa da Y kuşağının X kuşağına göre sağladığı bu başarıyı X kuşağının bir önceki nesle (Baby Boomers) karşı sağlayamadığı Y ve X kuşağındaki benzer oranlardan anlaşılmaktadır. Aynı yorum "Çocuklar ile Sağlıklı İlişkiler" öncülüne de yapılabilir. Çocuklar ile sağlıklı ilişki kurma oranının nesiller ilerledikçe yükseldiği görülmektedir. Dönüşen toplum ve ihtiyaçlar hususunda aile içinde eşit görev ve rol paylaşımı beklentisinin Z kuşağında arttığı görülmektedir. Z kuşağının diğer seçeneğine verdiği yanıtların %10 un üzerinde olması, anket seçeneklerinin Z kuşağını tam anlamıyla ifade etmediği ve bu neslin beklentilerini toplumun diğer kesiminin tam anlamıyla anlayamadığını göstermektedir. (**P=0,007**)

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Tüm toplumların temel yapı taşını oluşturan aile kurumuna olan önemin her yeni kuşakta daha da azaldığı fikrinden yola çıkılan bu çalışmada, X kuşağı olarak tabir edilen 1961-1981 arasında doğan kişilerin evlilik algısının, 1981-1996 arası doğan Y kuşağına ve 1996' dan sonra dünyaya gelen Z kuşağına göre yüksek olduğu görülmüştür.

Evlilik algısının net bir farklılık gösterdiği bir diğer nokta ise cinsiyettir. Buna göre kadınların evlilik algısı erkeklere göre belirgin derecede düşüktür. Ayrıca babanın ya da aile büyüklerinin sözünün geçmediği evlerde yetişen ya da yaşayan katılımcıların evlilik algısının net bir şekilde düşük olduğu görülmektedir. Bir diğer örnek ise aile tipidir: buna göre çekirdek ailede yetişen ya da yaşayan katılımcıların evlilik algısı geniş ailede yaşayan katılımcıların evlilik algısına göre belirgin derecede düşüktür. Bu verilerden ataerkil düzenin kişilerin evlilik algısında olumlu bir oranda fark yarattığı, kuşaklar değiştikçe ve iktidar ilişkilerinde ataerkil düzen etkinliğini kaybettiğçe toplumun yapıtaşı olan aileye yönelik algıda da düşüş meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Araştırmada edinilen veriler ışığında fark oluşması beklenen; gelir durumu, eğitim seviyesi ve yaşanılan yerin evlilik ve aile algısına etki etmediği görülmüştür. Katılımcıların eşlerinden ya

da çocuklarından beklentilerinin irdelendiği sorular neticesinde birçok noktada X kuşağı ile Z kuşağının öngörülemez şekilde benzer yönde istekleri olduğu görülmüştür. Bu noktada Y kuşağı eşlerinden ve çocuklarından beklentilerini düşük seviyede tutar iken X ve Z kuşaklarında bu oran daha yüksektir. Bu husus beklenenin aksine Z kuşağının toplum tarafından tam anlaşılmadığını ifade edebileceği gibi, bahsi geçen neslin mensuplarının yaş seviyelerindeki düşüklük nedeniyle beklentilerinin netleşmemiş olduğunu da gösterebilir. İnternet, sosyal medya, cep telefonu ve oyun oynama gibi etmenlerin ise evlilik algısına herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Araştırma konusuna sosyal hizmet bakış açısından değerlendirme. Sosyal hizmet, evliliğe olumsuz bakan bireylerin evliliğe yönelik algı ve düşüncelerini değiştirmelerine, evlilik imajlarını iyileştirmelerine yardımcı olmayı amaçlar ve uygun zamanda onları evlenmeye teşvik eder. Onların doğru seçim yapmalarını, kişiliklerini geliştirmeye odaklanmalarını sağlamaya ve bazı yaşam fikirlerini ve evliliğe yönelik yanlış yöntemleri değiştirmeye çalışır. Diğer tarafta n evlilik, aile ve sosyal ilişkilerin gelişimi ile ilgili bilgilerin yeniden yapılandırılması konusunda destek sağlamaktadır. Ayrıca sosyal hizmet; aile sorunlarının önlenmesi için evlenmek üzere olan kişilere yönelik bilinçlendirme programları yürütür, evlenmek isteyen kişilerle birlikte söz konusu olabilecek sorunların üstesinden gelmelerine yardımcı olur. Son yıllarda, yaşam döngüsünün tüm aşamalarında aile ile ilgilenen kurumlar olan evlilik rehberliği ve aile reformu kurumları ortaya çıkmıştır. Bu kuruluşlarda evlenmek isteyenlere danışmanlık hizmeti verilmekte; evlilik hayatı, eşler arasındaki hak, kişiler için evlilik öncesi eğitim programı ve ödevler konusunda açıklamalar ve tanımlar yapılmakta, eşler arasında tabiat farklılığından kaynaklanan anlaşmazlıkların ortaya çıkabileceği ön görülerek bunların çözüm yolları gösterilmektedir. Ayrıca her birinin aldıkları eğitimin türü ve onları çevreleyen koşullar konusunda farkındalık çalışmaları yapılmaktadır.

Toplumdaki değişikliklerin, her alanda başarılı olmak için öğrenme ve eğitime artan ihtiyacın ve genel olarak evliliğin doğası gereği, bu araştırma evlenmek isteyenlerin evliliğe uygun bir şekilde hazırlanmalarına ve böylece evlilik hayatlarına başarılı bir başlangıç yapmalarını sağlamak ve yine bir yandan kendi aralarındaki ve çocuklarıyla ve çevrelerindeki toplumla olan ilişkilerinde başarıyı sağlamaya yardımcı olmak amacıyla. Temel yaşam becerilerine sahip olan eşler sorunlarıyla yüzleşebilecek ve çatışmalarını kabul edilebilir bir şekilde yönetebileceklerdir.

Sonuç olarak evlilik algısı seviyesinin, kuşaklar ilerledikçe bireylerde daha az önem arz etmesinin nedenlerinden birinin ataerkil düzenin kırılması olabileceği gibi tek ve mutlak neden olarak düşünülmemelidir. Aile ve evlilik her ne kadar toplumun temel taşı olsa da kompleks bir niteliğe sahiptir ve etki eden faktörlerin de çok yönlü olması beklenmektedir. Bundan hareketle X, Y ve Z kuşaklarının yaşadığı ve yetiştiği dönemdeki toplumsal, ekonomik, siyasal yapının ve teknolojinin derinlemesine incelenmesinin bu nesillerin evlilik algısı seviyelerindeki farklılığın anlaşılmasında büyük önem arz edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akten, M. (2016). Y ve Z Kuşaklarının Turizm Alguları ve Konaklama İşletmelerinden Beklentileri.(Yüksek lisans tezi), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bin El-Seyyah, A. (2012). “Yüksek lisans Öğrencilerinin Hayat Arkadaşlarını Seçme Alguları: Cezayir Üniversitesi'ndeki Yüksek lisans Öğrencileri Üzerinde bir Saha Çalışması”, Arap Araştırma Dergisi Çalışmaları ve Araştırmaları Beşeri bilimler ve Sosyal bilimler çalışmalar, 12(1), 444. بن السايح, آلاء. (2012). تصورات طلبة الماجستير في اختيار شريك الحياة: دراسة ميدانية لطلبة الماجستير لجامعة الجزائر. دراسات وأبحاث المجلة العربية للأبحاث والدراسات في العلوم الإنسانية والاجتماعية، 12 (1)، 444.

Bin Nace, K. (2018). Sachs Testi Üzerinden Boşanmış Yetişkin Kadın Örneğinde Evlilik Alguları, Mohamed Boudiaf Üniversitesi - M'sila, Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Yayınlanmayan Doktora tezi, Cezayir. بن نعجة, خيرة. (2018). تصورات الزواج لدى عينة من الراشادات. ضحايا الطلاق عبر اختبار الساكس, جامعة محمد بوضياف بالمسيلة كلية العلوم الانسانية والاجتماعية). رسالة دكتوراه (غير منشورة. الجزائر)

Cohen, T. F., & Strong, B. (2011). The marriage and family experience: Intimate relationships in a changing society.(11th ed).Canada. Cengage learning.

Çekmecelioğlu, H. G., & Konakay, G. (2018). Liderlik Stilllerinin Yaratıcı Davranış Üzerindeki Etkilerinin X ve Y Kuşağı Açısından İncelenmesi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 10(2), 151-170.

Çelik, E., (2015). Evlilik Doyumu. Ahmet Akın- Eyüp Çelik (Ed.) Psikolojide Güncel Kavramlar III: Aile-Evlilik içinde (s. 24-26). Ankara: Nobel Yayınları.

Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z Kuşağı Öğrencilerin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Alguları Üzerine bir Araştırma. Yönetim Bilimleri Dergisi, 14(28), 157-197.

Du Toit, T. (2009). Marriage in the 21st Century: Attitudes and Perceptions of University Students. Unpublished Masters Dissertation.

El-Nuri, S. B. H. (2015). “Bazı Toplumsal Değişkenler Işığında Evlenmeye Yönelen Gençlerin Aile Yaşamına Yönelik Tutumları”, Ezher: Eğitim, Psikolojik ve Sosyal Araştırmalar Hakemli Bilimsel Dergi, 34 (164), 175-200. النوري, س. ب. خ., & سلطان بن خلف. (2015). اتجاهات الشباب المقبلين على الزواج نحو الحياة الأسرية في ضوء بعض المتغيرات الاجتماعية. التربية (الأزهر): مجلة علمية محكمة للبحوث التربوية والنفسية والاجتماعية), 34(164), 175-200.

Günay, G., & Bener, Ö. (2013). Gençlerin Evlilik ve Aile Yaşamına İlişkin Tutumları. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(1), 1-16.

Gürses, A. S. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Algısı (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kammeyer, K. C. (1987). *Marriage and Family: a Foundation for Personal Decisions*. Allyn & Bacon.

Kanbur, E., & ŞEN, S. (2017). X ve Y Kuşağı Çalışanlarının Kariyer Uyum Yetenekleri ve Kariyer Tatmini Açısından Karşılaştırılması. *Electronic Turkish Studies*, 12(12).

Latif, H. & Serbest, S. . (2014). Türkiye'de 2000 Kuşağı ve 2000 Kuşağının İş ve Çalışma Anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*.132-163.

Mücevher, M. H. & Erdem, R. (2018). X Kuşağı Akademisyenler ile Y kuşağı Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Algıları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9 (22) , 60-74.

Pınar, G. (2008). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 49-60.

Sungur,M. A., Duyar, M., Yıkılmaz, H., Boyacı, R., Urhan, H. M., Çetin, G., ... & İspaha, T. (2017). Evlilik ve Ev Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X ve Y Kuşaklarının Karşılaştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 69-92.

Türkiye İstatistik Kurumu (2020). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211> adresinden edinilmiştir.

Zemke, R., Raines, C., & Filipczak, B. (2000). *Generations at Work: Managing the Clash of Veterans, Boomers, Xers, and Nexters in Your Workplace*. *Training & Development*, 54(1), 60-60.